

ΜΑΡΙΑ-ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ

ΔΟΜΙΝΙΚΗ

η ζωή της από λάβα κι αλμύρα

*Στην μητέρα μου, Καλλιόπη
και στον γιό μου, Θάνο*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Νες και είχαν πασπαλίσει με φούμο σήμερα τα σύννεφα. Άλλα πιο σκούρα, πιο σταχτιά άλλα. Άλλα σαν μπαμπάκι πιεσμένο, άλλα σαν ξασμένο από τη ρόκα μαλλί, φαινόντουσαν. Μα κάπου-κάπου, δειλές γαλάζιες πινελιές ξεπρόβαλλαν, που έπαιζαν με τα σύννεφα καθώς ο αέρας προς τον νότο τά 'σπρωχνε. Όμορφος, μαλακός, τούτος ο πίνακας τ' ουρανού.

Όμως, η θάλασσα που τα χρώματά του δανειζόταν, έβγαζε μιαν άγρια αντίθεση. Μια ακόμη μάχη απ' τις πολλές των αιώνων έδιναν και σήμερα τα φουρτουνιασμένα κύματά της, λες και ήθελαν να κατασπαράξουν τους καμένους βράχους. Πόσες άλλες φορές αλήθεια, μετά από τούτες τις λυσσαλέες μάχες, δεν έγλυφαν τα ίδια τα κύματα τους διαβρωμένους βράχους για να γειάνουν τις πληγές που τους προκαλούσαν τις άγριες ημέρες σαν και τούτη.

Άγριο, δαιμονικό, μαύρο σαν τον Άδη, τούτο το τοπίο. Ο αέρας σφύριζε μες απ' τις σχισμές των βράχων. Οι λιγοστοί θάμνοι που ήταν διάσπαρτοι στην ξερή καμένη γη, έπαιζαν μαζί του ένα αλλόκοτο παιχνίδι, μες απ' τη σιγουριά που τους έδινε η χαμηλή τους βλάστηση.

Οι αρντένες, τα κατάμαυρα όρνια, που θα 'λεγε κανείς ότι ήταν η μόνη ζωή σε τούτον τον άνυδρο και άδενδρο τόπο, σήμερα ήταν κουρνιασμένες στις φωλιές τους.

Ο καπνός, τέτοιες ημέρες σαν κι αυτήν, δεν φαινόταν, τον έπαιρνε μαζί του για ταξίδια μακρινά ο δυνατός βοριάς. Είχε βρέξει από βραδύς και η καλντέρα ήταν πεντακάθαρη. Η καλή ορατότητα άφηνε τα γύρω νησάκια να φαίνονται: τη Θηρασιά, το Ασπρονήσι, τα Χριστιανά και τη Νέα Καμένη βέβαια, το ηφαίστειο. Ένας τεράστιος κοκκινόμαυρος όγκος, γέννημα βίαιης γέννας της γης. Έτσι φαινόταν ο τρομακτικός τούτος γίγαντας από το νησάκι της ταπεινής και ίσως πρόσκαιρα ήρεμης Παλαιάς Καμένης.

«Ούτε στον εχθρό σου να μην συμβεί, να τον καταραστεί η ζωή και νά 'ρθει να κάτσει σε τούτον τον μαύρο τόπο των Καμένων», έλεγαν οι Σαντορινιοί. Αφού ούτε οι λεπροί, οι "λουβιάρηδες", από την εποχή της Τουρκοκρατίας, μέχρι την πρώτη δεκαετία του εικοστού αιώνα, που ήταν εξόριστοι στη Σαντορίνη, ουδέποτε στάλθηκαν σε τούτο το ζευγάρι των νησιών, αν και ο κίνδυνος μετάδοσης της αρρώστιας τους, ήταν μεγάλος.

Παλαιά Καμένη: Η ψηλόλιγνη αγέρωχη σιλουέτα της ζωγραφίζονταν με τα καστανά υπέροχα μαλλιά της πιασμένα με μια μαύρη κορδέλα, με τη μαύρη της μακριά κάπα ν' ανεμίζει, με το φθαρμένο της τζιν χωμένο μέσα στα στιβάνια της και τη στρατιωτική, ακριβή της ζώνη σφιγμένη καλά στη δαχτυλιδένια μέση της. Καλημέριζε όλα τούτα τα νησάκια με το δικό της, μοναδικό χαμόγελο, πού 'χε το χρώμα της λάβας και τη γεύση της αλμύρας.

Απέναντί της στον κολπίσκο, σαν μια μπάλα από χιόνι στεκόταν το εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου, του προστάτη της, σημείο αναφοράς για κείνην, που κάθε πρωί του άναβε το καντηλάκι και τά 'λεγε μαζί του, σαν το παιδί που βγάζει το παράπονό του μέσα στον κόρφο της μάνας του.

Απέναντι στο νησί, τη Σαντορίνη, στο αραξοβόλι του Μέσα Γιαλού, άλλοι ήχοι ακούγονταν. Έτριζαν τα σκαριά, μικρά και μεγάλα, βάρκες, μαούνες και καΐκια. Οι στρωμάτσες που είχαν στα πλαϊνά τους, τριβόντουσαν με δύναμη αναμεταξύ τους, προστατεύοντάς τα από τα βίαια κτυπήματα τους. Τα ιστία των καϊκιών κροτάλιζαν υπερήφανα για την αναμέτρησή τους μια ακόμη φορά με τους λυσσασμένους αέρηδες.

Έξω από το αραξοβόλι, ήταν το ρεμέτζο που έδεναν οι πιλοτίνες, τα γερά σκαριά που μετέφεραν τους πιλότους στα ξενόφερτα πλεύόμενα για να δέσουν, για νά 'ναι πάντα έτοιμες για οποιοδήποτε πλοτάγιο.

Μα τέτοιες ημέρες σαν τη σημερινή, και τούτα τα υπερήφανα σκαριά, ένωναν τους ήχους τους μ' αυτούς των άλλων, των μικρών, σ' αυτήν την υπέροχα άγρια συμφωνία της Φύσης.

Οι κάβοι τους με τους ντόκους συνέχιζαν την τόσο δοκιμασμένη από τους άγριους καιρούς, ερωτική τους σχέση, μια σχέση ζωής μα και θανάτου. Ο πιο τρομακτικός όμως ήχος, ερχόταν από τις σπηλιές που χρόνια τώρα είχαν σκάψει τα κύματα στα ύφαλα των μώλων. Ήχος βαθύς, βαρύς κ' υπόκωφος.

Ήταν η ώρα που η πρωινή κίνηση άρχιζε στη μικρή προβλήτα. Οι αγουροξυπνημένοι ψαράδες και βαρκάρηδες, έβγαιναν από τα καμαράκια τους, με τα παλιά στρατιωτικά αμπέχονα ριγμένα στους ώμους τους, τις τραγιάσκες τους στραβά βαλμένες και κατευθύνονταν με βαριά βήματα στο καφενείο της κυρα-Γιωργιάς για τον πρωινό τους, βαρύ ελληνικό.

Το βαπόρι, θα 'πιανε λιμάνι σε καμμιά ώρα πάνω-κάτω και θα 'πρεπε νά 'ταν όλοι έτοιμοι. Ο κυρ-Αντώνης ο βαρκάρης, με τη μικρή του βάρκα, έτοιμος για να δώσει ακόμη μια μάχη με τα θεριά τα κύματα και να δέσει το βαπόρι στη σημαδούρα, και οι βαρκάρηδες με τις λάντζες τους για να κατεβάσουν επιβάτες και αποσκευές από τη σκάλα του βαποριού. Μια κι αυτό, όπως όλα τα μεγάλα πλεύσιμα, έπιανε αρόδο. Μεγάλα βλέπεις τα βάθη στην καλντέρα, πού να φτάσει η καδένα να αποθέσει την άγκυρα!

«Λες, κυρ-Αντώνη να τα καταφέρει με τέτοιο καιρό το Μυρτιδιώτισσα να μπει στο λιμάνι και να μανουβράρει;» ρώτησε με σεβασμό ο νεότερος της παρέας βαρκάρης.

«Θα τα καταφέρει!» απάντησε ο κυρ-Αντώνης, με τη σιγουριά της πείρας του, και την εμπιστοσύνη που 'χε στον καπετάν-Λάμπρο τον καπετάνιο του Μυρτιδιώτισσα, και συνέχισε, «Νικόλα, δεν μπορείς, για μια φορά, να το αναβάλλεις και να 'ρθεις να δώσεις κι εσύ ένα χεράκι;»

Στο βάθος του καφενείου ο καπετάν-Νικόλας, μόνος όπως πάντα, στον πρωινό του καφέ, κάπνιζε το τσιμπούκι του απολαμβάνοντας τον ακριβό καπνό που τού 'χε φέρει ο γυιός του απ' την Αμερική στο τελευταίο του ξέμπαρκο. «Θα τό 'θελα πολύ, Αντώνη, η ψυχή μου κι εσύ το ξέρεις πόσο, μα η δεκάτη κάθε μήνα είναι ημέρα ιερού χρέους για μένα, το ξέρεις».

«Το ξέρω, Νικόλα, και να με συμπαθάς αν σ' έφερα σε δύσκολη θέση. Τα καταφέρνουμε κι εμείς, στη θάλασσα παλιώσαμε, μα πάντα υπολογίζω στο παρόν σου και πάλι συμπάθα με».

Το καφενείο γέμισε από ματιές συμπάθειας και συμπόνιας. Ψίθυροι ζεστοί βγήκαν από κάθε στόμα, και άλλαξε με μιας η ατμόσφαιρα. Ακόμη και ο λιμενάρχης που ήταν ξένος και νεοφερμένος που είχε μάθει, σχολίασε με καλοσύνη.

Δύο χρόνια τώρα, ο καπετάν-Νικόλας, στις δέκα κάθε μήνα, ήταν πιστός στην υποχρέωση μα και στην πικρή του ευχαρίστηση. Από την προηγούμενη αγόραζε τις λιγοστές παραγγελίες από την αγορά. Πήγαινε στους ανθρώπους που έπρεπε για την αλληλογραφία και κατέβαζε στον Μέσα Γιαλό με το γαϊδουράκι του, ό,τι είχε να της πάει.

Όταν ξημέρωνε η δεκάτη κάθε μήνα, ένας ωκεανός συναισθημάτων τον πλημμύριζε, δύο χρόνια τώρα και δεν μπορούσαν να καταλαγιάσουν. Όσο κι αν τα μοιραζόταν με τη γυναίκα του, τη γλυκιά του Διονυσία, δεν μπορούσε να τα σβήσει ή να τα ξεθωριάσει.

Ένιωθε αγωνία και γαλήνη μαζί, χαρά και θλίψη, προστατευτικότητα και εμπιστοσύνη, πόνο και

θαυμασμό, αγάπη γονιού και ζεστασιά. Το κυρίαρχο όμως συναίσθημά του για 'κείνη, ήταν ο σεβασμός.

Ναι, η Δομινίκη, όσο μικρή κι αν ήταν σε σχέση με 'κείνον, του προκαλούσε βαθύτατο σεβασμό.

Κάθε μήνα λοιπόν, τη συγκεκριμένη ημέρα, ο καπετάν-Νικόλας, φορτωνόταν μαζί με τα συναισθήματά του και τις παραγγελίες της και έσχιζε με το μικρό βαρκάκι του τη θάλασσα, βάζοντας ρότα για την Παλιά Καμένη. Ποτέ του δεν έβαλε φόβο μέσα του ακόμη κι αν τη συγκεκριμένη ημέρα η θάλασσα θα ξερονούσε φίδια. Ο σκοπός του και δύναμή του, εκείνη. Μα ήξερε, ότι καιρό κι αν έκανε, απ' όπου, και όσο κι αν φυσούσαν οι αέρηδες, στρίβοντας δεξιά μετά το εκκλησάκι του Ταξιάρχη στο ηφαίστειο, με πορεία προς το λιμανάκι της Δομινίκης, η θάλασσα θα γλυκαινε λες κι έπαιρνε από την ηρεμία και τη γλυκύτητα της ψυχής της.

«Παράδεισο» έλεγε εκείνη τούτο το μέρος, κι ο καπετάν-Νικόλας πάντα αναρωτιόταν δυνατά αν έτσι είναι ο παράδεισος ή η κόλαση, και η Δομινίκη συμπλήρωνε, πως για να ξεχωρίσεις τον παράδεισο πρέπει να βηματίσεις πρώτα πάνω στα πυρακτωμένα κάρβουνα της κόλασης.

Τέτοια τη ρωτούσε, απλοϊκά, πάνω στην κουβέντα καμμιά φορά, κι εκείνη κοιτώντας τον με τα μεγάλα μελιά εκφραστικά της μάτια, κρατώντας του τα χέρια, όπως θά 'κανε με τον πατέρα της, τού 'λεγε:

«Πες μου, καπετάν-Νικόλα, ποιός είναι ο παράδεισος και ποιά η κόλαση για σένα;».

Εκείνος άναβε το τσιμπούκι του, κοιτώντας τότε τη θάλασσα μακριά, τότε το ηφαίστειο, μα ποτέ δεν απαντούσε. Κι εκείνη δεν τον πίεζε. Γιατί άλλωστε;

«Καλημέρα στον θαλασσόλυκο!», ήταν πάντα η πρώτη της κουβέντα στις δέκα κάθε μήνα. Κι εκείνος γελούσε κάτω απ' τα παχιά του, τα κάτασπρα μουστάκια, από υπερηφάνεια που άκουγε τον θαυμασμό της.

«Καλή σου ημέρα, δελφίνα μου» –έτσι την αποκαλούσε από τα μικράτα της– «κάθε μήνα που σε βλέπω όλο και πιο όμορφη γίνεσαι. Λες και τούτος 'δώ ο διάβολος παράξενα σε τρέφει», είπε δείχνοντας το ηφαίστειο και συνέχισε: «Κι εκεί που λες πως η αγριάδα τούτου του τόπου, η φοβερή, η μαύρη και αφιλόξενη, τίποτε δεν αφήνει πάνω της να ζήσει, εσύ εξακολούθεις ν' ανθίζεις, κόρη μου».

Ένα δάκρυ κύλησε απ' τα ρυτιδιασμένα, τα ηλιοκαμένα μάτια του και χάθηκε από ντροπή μέσα στην πλούσια γενειάδα του.

Εκείνος που τα χρόνια του σκληρά είχε στραπατσάρει στις θάλασσας τα καμώματα, εκείνος που με δαγκάνες έσφιγγε την ψυχή του δάκρυ να μην ελευθερώσει, όταν αποχωριζόταν την οικογένειά του για τα μεγάλα τα μακρινά ταξίδια του, εκείνος σήμερα έκλαψε!

Η Δομινίκη τον βοήθησε να μεταφέρουν στο μικρό της σπιτάκι τις παραγγελίες και τα μπιτόνια με το καύσιμο για τη σόμπα και τη γεννήτριά της. Θά 'ταν δεν θά 'ταν εκατό μέτρα η απόσταση από τον μώλο μέχρι την αυλίτσα του σπιτιού της σε ένα ανηφορικό, αυτοσχέδιο δρομάκι στρωμένο με άμμο από θρυμματισμένη λάβα. Σε όλη τη διαδρομή μόνιμη συνοδός τους η μοναδική έμψυχη παρέα της Δομινίκης στην απομόνωσή της, η αγαπημένη της γάτα, η Χινάρω. Στο νησί έτσι έλεγαν τη γυναίκα την άγρια, την επιθετική και την αυτόνομη, έτσι ακριβώς όπως ήταν η γάτα της, “Χινάρω”.

Γνωρίζοντας ο καπετάν-Νικόλας την αδυναμία που είχε η Δομνίκη στη γάτα της, πάντα φρόντιζε να φέρνει και σ' εκείνην ιδιαίτερες νοστιμιές, ξέχωρα απ' αυτές που του είχε πει η Δομνίκη.

Είχε δεν είχε φουρτούνα την προηγούμενη, εκείνος πάντα θα 'φερνε στη Χινάρω φρέσκα ψαράκια, πολλές φορές και κανένα χταποδάκι. Σιγά-σιγά είχε αρχίσει να τη συμπαθεί κι εκείνος. «Όμορφη γάτα», έλεγε στη Δομνίκη, «Κοίτα τι κάνει η Φύση! Ένα κάτασπρο ζώο με μόνο διαφορετικό χρώμα μια μαύρη μάσκα και μια κατάμαυρη φουντωτή ουρά! Τί όμορφος συνδυασμός, τί συμμετρία!»

Δεν ήταν ένα απλό ζώο, για τη Δομνίκη, η Χινάρω. Εδώ και αρκετά χρόνια είχαν ένα περίεργο δέσιμο. Από νεογέννητο γατάκι που το είχε βρει πεταμένο σ' έναν σωρό από σκουπίδια, το είχε μάθει να κοιμάται στην κρεβατοκάμαρά της, στο χαλάκι του. Η μοναχική ζωή που επέλεξε η Δομνίκη τα τελευταία χρόνια, ήταν φυσικό να τη δέσουν ακόμη περισσότερο με τούτο το ζώο. Από την πρώτη πρωινή λέξη που ξεστόμιζε ως και την τελευταία βραδινή ή μεταμεσονύκτια ή και πάλι πρωινή, όλες είχαν εκ των πραγμάτων αποδέκτη τη Χινάρω.

